

УВОД

Полазећи од тога да је осумњичени лице против кога се води кривични поступак, да је носилац функције одбране, његов исказ има двојак карактер. Као прво, исказ осумњиченог првенствено представља средство за остварење права на одбрану, јер су у исказу садржане тврдње на основу којих осумњичени негира наводе оптужбе и тиме одбија да је он учинилац кривичног дјела које му се ставља на терет. Међутим, ако осумњичени током давања исказа, своје тврдње поткрепљује чињеницама, без обзира да ли му иду у корист или не, тај исказ постаје доказно средство. Исказ осумњиченог је поред средства за реализацију функције одбране и важно доказно средство.

Исказ осумњиченог је изјава коју он даје у том својству о кривичном дјелу које му се ставља на терет и другим питањима кривичне ствари која је предмет суђења. Исказ осумњиченог може корисно послужити и за провјеру вјеродостојности и истинитости других доказа.

Приликом испитивања, његов исказ садржински посматран може се састојати од признања или порицања, а може садржати и неке чињенице које су у вези са кривичним дјелом или осумњиченим као учиниоцем дјела.

Порицање је самоодбрамбено понашање осумњиченог којим он негира наводе оптужбе. Представља вид законом загарантованог права на одбрану осумњиченог, и због тога га треба најозбиљније узети у разматрање и детаљно провјерити. Порицање у предкривичном и кривичном поступку се може подијелити на:

- аргументовано (аргументовано порицање има велику вриједност, с обзиром на то да осумњичени излаже чињенице и противаргументе којима обара или доводи под сумњу оптужбу) и неаргументовано;
- потпуно и дјелимично;
- сигурно и несигурно порицање.

Признање је један од најспорнијих доказа у кривичном поступку. Признање постоји ако осумњичени у цјелини или дјелимично прихвата оптужбу. Може се схватити у ужем и ширем смислу. Признање у ужем смислу је потврђивање осумњиченог да је учинио кривично дјело, док је признање у ширем смислу свака изјава осумњиченог да је истинита нека важна чињеница која се тиче његове кривице, а за њега је неповољна. Закон не познаје прећутно признање, што значи да признање мора бити изричито.

У теорији кривичног процесног права, признање се може класификовати на разне начине, зависно од критеријума класификације. Сходно томе, присутне су сљедеће врсте признања:

1. Судско и вансудско у зависности од тога да ли је добијено пред судом у кривичном поступку или ван поступка (пред тужиоцем, полицијом или неким службеним или приватним лицем). И једно и друго признање има доказну вриједност која се цијени по слободном увјерењу.
2. Просто и квалификовано. Просто признање постоји када осумњичени признаје оно за шта се терети у оптужници, без икаквих ограничења. Квалификовано признање постоји када осумњичени признајући извршење дјела, наводи околности које искључују кривично дјело или кривицу, или је бар умањују.
3. Потпуно и непотпуно (дјелимично) што је у зависности од тога да ли осумњичени признаје све чињенице које му се стављају на терет или само неке од њих.
4. Судско признање у ужем и судско признање у ширем смислу. Судско признање у ужем смислу представља признање на главном претресу, а судско признање у ширем смислу представља признање дато пред другим органом кривичног поступка.
5. Добровољно и неизбјежно признање. Добровољно признање је такво признање које је дато као резултат слободне воље осумњиченог да призна извршење кривичног дјела. Насупрот овог, неизбјежно признање је такво признање које осумњичени даје због тога што је притиснут већ откривеним чињеницама и околностима које јасно говоре да је он извршилац кривичног дјела које му се ставља на терет.